

var uønsket at indskrænke Antallet af de lærde Skoler; men det vilde dog være besynderligt, om vi, idet vi yttrede dette Ønske, rakte Haanden til at bygge en ny Skole (Hør!). Det ærede Medlem har vel sagt, at, naar vi byggede en Bygning, kunde den bruges til en Realskole; men jeg troer, at Meningen med Begrænsningen af de lærde Skoler ikke er at begrænse dem som lærde Skoler, men at begrænse Antallet af de Skoler, der ere i Gang for Statens Regning. Jeg troer, at, skal man ved denne Leilighed gjøre Noget, saa skal man paaany opfordre Regjeringen til at forsøge, om den ikke ved Bidrag, ydede paa en passende Maade, kan tilvejebringe en privat Skole i Randers, der omfatter de forskjellige Læregjenstande, som den private Underviisnings-industrie finder passende. Det vilde være et meget stort Fremskridt (Hør!). Vi have forleden Dag, ved at omtale den Pension, som blev begjæret til en afganget Rector, hørt, at denne Mand i en Række af Aar ved sin Dygtighed har opretholdt en nyttig privat Skole i Fredericia, hvorfra han, saavidt jeg forstod det, har dimitteret til Universitetet. Skoler af denne Art er det, vi skulle søge at skaffe os her i Landet; thi saa vilde vi ikke mere have Strid om, hvorvidt Skolerne skulle være lærde Skoler eller Realskoler. De Skolesejendes Trang vil da komme til at bestemme, hvorledes Skolerne skulle indrettes, og det er det Fornuftigste. Naar man lægger Mærke til et andet Princip, som blev fremhævet her forleden Dag, saa vil man ogsaa godt kunne see, paa hvilken Maade Staten nyttig kan understøtte Skolerne. Der blev gjort opmærksom paa, at, hvor den private og den offentlige Medvirkning skulde træde til ved samme Gjenstand, der var det rigtigst, at den offentlige Medvirkning traadte til i et vis bestemt Forhold til de private. Naar man altsaa bidrager til de private Skoler, ikke alene i Forhold til Elevantallet, men ogsaa i et vist Forhold til det, som Eleverne selv betale, saa vil man understøtte paa en passende og nyttig Maade; thi derved bringer man Skolerne til at overveie, hvorvidt de gjøre Næt i at kræve Mere af Eleverne, og Eleverne bringer man til at blive skolesejende, saavidt de kunne; og endelig

kan Staten da tage Forholdsregler, hvorved den giver fri Underviisning, udelukkende til fattige udmærkede Elever. Jeg troer, at, om ikke Andet skulde bevæge os til ikke at gaae ind paa denne Bevilling, men standse paa en Bei, der vist i enhver Henseende er vrang, saa maa denne Betragtning formaae os dertil. Det er upaatvilelig denne Øden af Statens Midler til denne ene Art af Underviisning, som stadig bringer Folk til at komme og gjøre Krav paa Statsbidrag til andre særlige Instituter; der er en Slags Berettigelse for disse Krav, saalænge man paa den Maade vedbliver at yde Bidrag til en vis Art Underviisningsvæsen.

Hvorledes er desuden denne Art Underviisningsvæsen bleven til? I Svaret herpaa ligger en anden Grund til de Krav, som idelig fremtræde. Mange Byer omkring i Landet have havt Midler til mindre Skoler; men for at udvikle de større Skoler, som nu ere til, har man samlet disse forskellige Byers Midler; man har erkjendt, at de ikke vare berettigede til at bringe dem alene, og man har anseet det nyttigere for Statens Formaal at samle dem. Hvorvidt dette har været rigtigt eller ikke, vil jeg ikke gaae ind paa; men det er ganske forstaaeligt, at Byerne, efter at have seet dette skee og efter selv at have faaet Følelsen af, at de kunne have et for dem nyttigt og gavnligt Skolevæsen, om de havde disse Midler, komme og gjøre Krav; det er ikke forunderligt, men forunderligt vilde det være, om vi nu gave af Statskassen til de Byer, fra hvilke vi have taget disse Midler. Skulde det være rigtigt, at disse Byer fik saadanne Midler til Understøttelse for deres Skolevæsen, saa var det jo meget rigtigere, om vi igjen opløste de Skoler, der ere bragte tilveie ved en saadan Sammenlægning, og delte Midlerne ud. Men det vilde være den underligste Bei at gaae, efter at have sammendraget og samlet Midlerne til en Heelhed, da atter paa en anden Bei, paa Statsborgernes Beføstning nemlig, at uddele Midler til de samme Støder, fra hvem man havde taget andre Midler, som dog til en vis Grad havde en privatretlig Character.

Den ærede Underviisningsminister har givet sin Samstemning til en Begjæring om en For-